

Notat - Øvre Eiker Kulturministeråd

Vedr.: Referat fra Inspirasjonsseminar – Kulturminneåret 2009
Tid: Tirsdag 9/9-2008
Sted: Fredfoss
Arrangør: Buskerud Fylkeskommune
Deltakere: Nils Petter Hobbelstad, Ellen Pauline Steen, Bent Ek

09.45-10.30

Norges kulturvernforbund ved Sidsel Hindal forteller om nasjonal satsing på kulturminneåret 2009 og dagliglivets kulturminner

Sentralt ledes arbeidet med Kulturminneåret av ei arbeidsgruppe med representanter fra departementene, Riksantikvaren, ABM-utvikling, Kulturvernforbundet og Norges Museumsforbund, og med Kulturvernforbundet som sekretariat. Nettsted: www.kulturminneareet2009.no.

Nasjonale rammer for året: Temaet er "Dagliglivets kulturminner" - to innfallsvinkler: 1) "Kulturminner på vandring", 2) Dokumentasjon

Oppfordrer til å tenke helhet og samarbeid, for eksempel med kunstnere og med frivillige organisasjoner av alle slag. En bør satse på å trekke inn profesjonelle fortellere, som er et miljø i rask vekst – oversikt over kontaktpersoner finnes på nettsidene.

Legger vekt på sammenhengen mellom fysiske kulturminner og den immaterielle kulturarven – kontekst/"historien bak kulturminnet".

Viktig å la nye stemmer komme til ordet, for eksempel fattiggutten på fotografiet.

Må tenke langsiktig, slik at aktiviteten i Kulturminneåret styrker institusjonens utvikling på lang sikt.

Oppfordrer til å starte dokumentasjonsprosjekter. Prosjektene bør knyttes opp mot temaet "Dagliglivets kulturminner".

En hovedsatsning er "Kulturminneløypa" – omfatter både fysiske og virtuelle løyper: Digital kartfesting, ruteforslag, klippekort med premiering – mer om dette på nettsidene.

Et eget prosjekt er "Fordums kraft – nytt liv", som fokuserer på kunst og kulturaktivitet i gamle industrimiljøer. 10 museer deltar i dette.

Skoleprosjekt: "Minnebok for mangfold" – 20 museer som samarbeider med 8.klasser – munnert ut i en nasjonal nettutstilling.

Nettsidene vil få faste innslag som "Ukas kulturminne" og "Månedens artikkel".

Offisiell åpning blir i Trondheim 3/2-09.

10.40-11.20

ABM-utvikling ved Hildegunn Bjørgen forteller om prosjekt 'digitalt fortalt'

Forteller digitale historier på internett ved å bruke en kombinasjon av bilde, tekst og lyd. Eksempel: fortelling rundt foto fra Frogner Stadion 1920 (Mathiesen mot MacLean).

Målet er å skape en digital bank, der lokale aktører skaper innholdet - ABM-institusjoner, organisasjoner, skoler og enkeltpersoner kan bidra.

Utgangspunktet kan være et kulturminne, gjenstand, foto, film, en historie etc – ved å bruke ulike kilder kan en belyse kulturminnet fra flere sider.

Nettstedet åpner 1/10-08, det kommer link fra www.kulturminneaaret2009.no (mal for sidene bygger på kulturnetts sider). En del av nettstedet blir "Kulturminner på kart". Nettstedet skal videreutvikles i samspill med brukerne.

Det er mulig å søke om midler til slike prosjekter fra ABM-utvikling (www.abm-utvikling.no) - søknadsfristen er 15.oktober. Samarbeid mellom flere institusjoner vil styrke en søknad.

Det tilbys kurs regionalt og lokalt (om tekniske løsninger, bruk av basen etc) – teknologien er enkel å bruke (Windows Moviemaker).

12.30-13.30

Gruppearbeid – hvordan kan vi i Buskerud bruke verktøyene som utvikles nasjonalt? Gruppe 3: Eiker, Kongsberg og Nummedal

1. Hvilke kulturminner finne si vårt område som

- a. har en spesiell historie?**
- b. egner seg for formidling**
- c. som kan inngå som en del av en kulturminneløype eller som en del av et digitaliseringsprosjekt?**

Følgende steder ble nevnt:

- Eker papirmølle/Fredfoss, industrihistorie knyttet til Hans Nielsen Hauge
- Portåsen, Herman Wildenvey
- Løkkene på Kongsberg
- Gruveåsen på Kongsberg, inskripsjonene
- Drammenselva som transportåre
- geologi og gruvedrift, utnyttelse av stein til industriformål
- veterankjøretøy, ny samling etableres på Burud
- hellelristninger
- Hoenskatte, knyttet til gravfelt på Hoen/Hobbelstad
- Solberg Spindri og Stiftelsen verksted, haugianernes rolle
- Temte, gårds-og bygdehistoriske samlinger
- Nore kraftverk
- Nummedalslågen, fløting
- Nummedalsbanen
- Fiskum gamle kirke, middelalderhistorie

Konklusjon var at Øvre-og Nedre Eiker bør legge opp til et tett samarbeid på flere områder. Det kan også være aktuelt med samarbeid på tvers av kommunegrensene i forbindelse med prosjekter som middelalderhistorie (Fiskum gamle kirke/middelalderdalen/middelalderuka), tømmerfløtning (Nummedalslågen/Drammenselva) og bergverkshistorie.

Det var enighet om at det er viktig å holde kontakten på tvers av institusjoner og kommunegrenser etter hvert som planleggingen kommer i gang.

Det er viktig å tenke på hvordan en kan nå nye grupper – viktig å få med skolene.

2. Hva slags kulturminneløyper kan vi lage?

- a. Geografisk**
- b. Tematisk**

Portåsen og Wildenvey ble nevnt som eksempel på løype der geografisk sted og tema er sammenfallende. Steinalder og middelalder er temaer som kan knyttes større områder. Bruken av elver og vassdrag ble nevnt som eksempel på at geografiske størrelser kan knyttes til ulike temaer. Industrialisering og haugianisme ble nevnt som eksempel på at to temaer kan knyttes sammen med hverandre og til ulike geografiske steder.

3. Hvem er potensielle samarbeidspartnere?

- a. Skole?**
- b. Bibliotek?**
- c. Turistforeningen?**
- d. Museum?**
- e. Historielag?**
- f. Reiselivslag?**

Det var enighet om at alt dette er potensielle samarbeidspartnere. Dessuten ble det understreket at det er viktig å ha god kontakt med grunneierne – bør ha en strategi for hvordan en tar kontakt og skaper grunnlag for et positivt samarbeid.

Dessuten er kunstnere aktuelle samarbeidspartnere (fortellere, billedkunstnere, forfattere, dansere m.m.).

En bør også tenke på foreninger som ikke er opplagte samarbeidspartnere, f.eks. Idrettslag (turløyper, toppturer m.m.)

4. Digitalisering av kulturminner

- a. Hva er gjort i dag? Kan noe av dette benyttes videre i arbeidet med kulturminneåret?**
- b. Hva har vi lyst til å gjøre - og kan noe av dette gjennomføres ifm Kulturminneåret 2009?**

Eiker Arkiv er godt i gang med å bygge opp et kulturminneregister og med digitalisering av foto, lyd og film. En del av dette kan også ha interesse for andre kommuner (for eksempel kinosjef Halvorsen filmsamling og videoene fra TV Buskerud).

Riksantikvarens base "Askeladden" skal åpnes for publikum i 2009, men kommuner og institusjoner kan få tilgang alt nå. Mange gjenstander er registrert i database. Buskerud Fylkesfoto arbeider med digitalisering av fotosamlingen sin.

Bergverksmuseet har planer om et prosjekt i forbindelse med inskripsjonene i Gruveåsen.

Det var også en kort diskusjon rundt hvordan en best når fram til pressen – det er en spesiell situasjon med svært mange lokalaviser og ingen fylkesavis. Det er viktig å selge den gode historien, tenke på avisenes premisser istedenfor å ta utgangspunkt i hva en selv ønsker å presentere. Journalistene vil gjerne ha bakgrunnsstoff, men vil skrive selv.

13.45-14.45

Buskerud fylkeskommunes satsing på kulturminneåret 2009

Turid Kolstadløykken orienterte om tilskuddsordninger, planene om et bygningsvernssenter og en skiltplan for kulturminner.

Tilskuddsordning

Det er avsatt kr.110.000, som fordeles administrativt etter søknad fra kommuner og institusjonene. Det forutsettes 50% egenfinansiering (inkludert arbeidsinnsats/dugnadsinnsats).

Det er krav om at prosjektene må avspeile tematikken i kulturminneåret, fokusere på både materielle og immaterielle kulturminner, og at flere samarbeidspartnere er involvert

Søknadsfristen er 1/12 - med beskrivelse, budsjett og finansieringsplan

Andre mulige kilder: Stiftelsen UNI (www.stiftelsen-uni.no) og Kulturminnefondet (www.kulturminnefondet.no).

Forprosjekt bygningsvernsenter

Et bygningsvernsenter skal etableres i tilknytning til eksisterende kulturinstitusjoner og fungere som kompetansesenter - rådgivning til alle eiere av verneverdige bygninger, men fokus på istandsetting av fredede kulturminner. Målet er å få alle 191 vedtaksfredede bygninger i Buskerud opp på nivå 1 (kun behov for ordinært vedlikehold) innen 2020 - i dag er bare 50 bygninger på dette nivået.

Et forprosjekt skal avklare erfaringer fra andre steder, driftsform, funksjoner, mandat, finansiering - skal behandles i Hovedutvalget før jul 2008.

Skiltplan

Kommunene er invitert til å nominere kandidater - søknadsfristen var 5.september, men det er fortsatt mulig å komme med innspill.

Det tas hensyn til regional og nasjonal verdi, samtidig som en vurderer tålegrense, tilgjengelighet og parkeringsmuligheter.

Det er krav om at det utarbeides en skjøtelsesplan, samt avtale med grunneier og budsjett - skiltingen finansiering som spleiselag.

Skjema for skjøtelsesplan finnes på Riksantikvarens nettsider:

<http://www.riksantikvaren.no/?module=Articles;action=Article.publicOpen;ID=2312>.

Kommunen forplikter seg til vedlikehold i en tiårsperiode, eventuelt i samarbeid med en forening, skole eller liknende

Skilting fra vei er også viktig - må ha kontakt med Vegvesenet.

Det er ønskelig med mer skilting av nyere tids kulturminner, spesielt kulturmiljøer - eventuelt tavler med informasjon om kulturmiljøer.

Det er viktig at skiltene er tilpasset kulturmiljøet. Det må utarbeides en mal for trehusmiljøer. De eksisterende skiltene er tilpasset utmark og industrimiljøer, men det er aktuelt å bytte ut denne malen når restlager er brukt opp. Det skiltes på norsk, tysk og engelsk.

Relevans for Kulturminnerådet:

Kulturminnerådet bør komme med et forslag til kulturminner som innmeldes til fylket.

Det bør raskt etableres ei gruppe som kan planlegge gjennomføringen av Kulturminneåret og søke om prosjektmidler fra fylket.

Mange av de tiltakene som er alt er i gang kan knyttes opp mot Kulturminneåret, for eksempel når det gjelder registrering, kartfesting og skilting av kulturminner og kartfesting av dette på nettet. Her åpner prosjekter som "Kulturminneløypa" og "Digitalt fortalt" nye muligheter for å nå fram til et større publikum.